

סיפורים נפלאים פרשת ויגש

"ונפשו קשורה בנפשו" (מד, ל)

לכשנתבונן בין נבין, אין לימוד התורה רק ערובה בפני היצר הרע, כי אם צורך קיומי, האדם חייב להיות קשור למשהו רוחני ואם אין לו קשר למשהו רוחני, ייצור לו איזו תזה (תיאוריה), איזו גישה חילונית למהדרין, אך הוא יקדש אותה.

תובנה זו תוכל להסביר הכיצד רצו בני ישראל אחרי עבודה זרה שידעו שאין בה ממש, כי היות ועזבו את ה' הרגישו תלושים והיה להם צורך קיומי להתחבר לעבודה זרה.

לפני כיוכל שנים היה בחור בישיבת פוניבז' שלא מצא את סיפוקו בלימוד התורה, את עולמו מצא בתנועת נוער דתית בפעילות ובהדרכה, הישיבה דרשה התמסרות מלאה ללימוד הבחור סירב ומצא את עצמו מחוץ לכתליה.

הוא נרשם לישיבה אחרת אבל גם בהיותו שם המשיך בפעילות באותה תנועת נוער דתית והגיע לעימות עם הנהלת הישיבה, שאף היא דרשה ממנו במפגיע לעזוב את כל הקשרים החיצוניים ולהתעסק בלימוד התורה בלבד.

חברו שחשש לגורלו אם יסולק גם מהישיבה הזאת, נועץ במרן החזון איש זה"ה וביקש את רשותו להביא אליו את הבחור כדי שהחזו"א ישוחח עמו.

הרשות נתנה והחבר שכנע את הבחור להגיע לפגישה עם החזו"א, האיר לו החזון איש פנים ושאלו מה לומדים עתה בישיבה, בקושי ידע הלה באיזו מסכת עוסקים בישיבה שכן ראשו ורובו היה באותה תנועת נוער ובזמן הנותר שנשאר היה עסוק במלחמה עם הנהלת הישיבה.

החזון איש התייחס לכך בסלחנות והחל חוזר בפניו במתיקות עצומה על דברי הגמרא ושיטת התוספות, והיו הדברים מאירים ושמיחים.

לפתע הפתיעם החזו"א בשאלה עצומה על דברי התוספות הם ניסו ליישבה אך ללא הצלחה, חייך החזו"א ואמר: לא נורא חזרו לישיבה תחשבו בעניין שאלו את רבותיכם ועיינו בספרים ושובו אלי כשתשובה בפיכם.

נפרד מהם החזו"א בברכת הצלחה והם פנו לישיבה, מיד כאשר הגיעו, סב החבר על עקביו הוא חזר אל החזו"א ושאלו בתמיהה הרי לא הבאתיו כדי לדבר בלימוד, ענה החזון איש במשפט מכונן, אי אפשר לקחת עוגן מהאדם בלי לתת לו משהו חילופי.

אם מוצא הוא את עולמו בתנועת הנוער וינתקוהו ממנה, גם אם ישמע ויצייט, יקבל ויסכים, יפול לדכודך ולשיממון, לא זו הדרך. יש לנתב את הלהט שלו לעשות, לנתב את האש לעשותה אש של מזבח, "ונפשו קשורה בנפשו" - קשורה בנפשו הכיצד, אם יקנה טעם בלימוד אם הלימוד יאתגר אותו יוכל אכן לוותר על פעילותו שם מתוך הבנה והסכמה, מיותר לציין שהעצה הועילה וכיום מכהן אותו בחור כראש ישיבה.

בישיבת חדרה קיבלו אז בחורים מכל היישובים כשרבים מהם אף תפילין לא הניחו, שאל מרן הגה"צ רבי מאיר חדש את הגה"צ רבי יענקל'ה גלינסקי זצ"ל: איך כביסה מלוכלכת יוצאת כה נקייה, אמר להם: כאן מכבסים בדמעות וביזע, כאשר האדם מכתת עצמו לטובת תלמידיו כאשר אינו נותן שינה לעיניו ותנומה לעפעפיו כאשר תלמידיו הם בניו והצלחתם היא משאת

נפשו כאשר מכתת הוא עצמו עבורם זוכה שתהא השלהבת עולה מאליה ומקרינה גם לסביבותיה.

המשגיח רבי אליהו לופיאן זצ"ל, בעל לב אליהו, היה מספר שהכיר יהודי חופשי שהיה חדור אהבה עזה לתורה ולומדיה, כשהתעניין אצלו מאין צמחה לו אהבה שכזו ומה מקורה, גילה היהודי את מקור הדברים וזה סיפורו. בצעירותו נסע לראדין על מנת להתקבל כתלמיד בישיבתו של החפץ חיים, את הבחינה עבר בקלות והנהלת הישיבה מצאה בו כלי מוכשר בידיעת התורה, אלא שבסופו של דבר לא נתקבל לישיבה מצאו בו דעות נפסדות והוא קיבל צו ופקודה לעזוב את הישיבה ללא שהות.

"כבר איחרתי את הרכבת האחרונה היוצאת מראדין, אנא, ירשוני לעשות את הלילה בישיבה ומחר אעזוב את העיר", התחנן הבחור. "אין לך מקום בישיבה", באה התשובה.

"אבל היכן אליו הלילה?" שאל הבחור את החפץ חיים, כאן התגלתה מידת אהבת ישראל של גאון ישראל האיש החפץ חיים, "בדירתי יש עליית גג, תוכל לשכב שם ללינת לילה" אמר. והוא, החפץ חיים בעצמו, הכין לאורחו מיטה נוחה והלה נשכב ונרדם.

ויהי בחצי הלילה והדלת נפתחה בלאט ומתוך החשיכה מבחין האורח כי החפץ חיים שהיה זקן בא בימים נכנס אל החדר לבדוק את מידת הקור בחדר, משהרגיש כי האוויר קריר, פשט את מעילו בו היה עטוף וכיסה את הבחור הישן.

סיים האיש בקול נרגש וחנוק מדמעות את סיפורו לרבי אליהו ואמר: המעיל ההוא - מחמם אותי עד היום הזה.

ונפשו קשורה בנפשו... (הרב משה פוליאס - מן המים שתייתהו)

"אני יוסף העוד אבי חי ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו" (מה, ג)

נאמר בבראשית רבה (צג, י): "אבא כהן ברדלא אמר: אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה. יוסף קטן של שבטים היה ולא היו יכולים לעמד בתוכחתו, לכשיבוא הקב"ה ויוכיח כל אחד ואחד לפי מה שהוא, שנאמר (תהלים נ) "אוכיחך ואערכה לעיניך", על אחת כמה וכמה". את כל יהודי ויהודי, אומר רבי שלום שבדרון זצ"ל, יוכיח הקב"ה לפי מה שהוא. שואלים לפעמים בחור: "מדוע אינך לומד?" והוא עונה: "אין לי סבלנות לשבת הרבה זמן וללמד". - "ומדוע לכל הפחות אינך לומד דף יומי?" - "כי אין לי ראש ללמוד גמרא"... נכון, לא יתבעו אותו על שאינו במדרגת רבי עקיבא איגר, אך גם מיודענו זה, בשעה שיש בידו ספר מתח, הרי הוא מסוגל לשבת ולקרוא בו מספר שעות ברציפות. הכיצד?... ובאשר לתשובה שאין לו "ראש" - איך, אם כן, הוא יודע ומבין את כל המערך הפיננסי של המט"ח ברחבי העולם? איך הוא מסוגל לנתח ערכן של מניות בכל השווקים? איך יכול להיות שלדברים אלו יש לו ראש?...! אכן, כל אחד לפי מה שהוא... רעיון נפלא נוסף בעניין זה אמר רבי שלום זצ"ל. פעם אחת הוא בא אל ישיבת סלבודקא, אל הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל. פנה אליו ר' אייזיק ושאל: "ר' שלום, רצונך לראות את בית הקברות?...". התפלל רבי שלום: "בית הקברות הרי רחוק

סיפורים נפלאים פרשת ויגש

הפסח. שמח האב שמחה גדולה. בסתר לבו צפה לפגוש את בנו פנים אל פנים כדי לתהות על קנקנו ולהיווכח במו עיניו האם נשתמרה צורתו היהודית. מה עשה הבן? לקראת שובו לבית אביו החל לגדל את זקנו ופאותיו, וכשהגיע מועד הנסיעה כבר השיב לעצמו את מראהו היהודי משכבר הימים. כשראה האב את מראה בנו, שמח בלבו על כך שגם בסביבתו החדשה הוא מקפיד על מראה יהודי. "והאם אתה מקפיד גם על אורח חיים יהודי?" - "בוודאי, אבא. אם אני מתהלך ברחובות ברלין בלבוש יהודי - מגודל זקן ופאות, אפשר ללמוד מכך על אורח חיי..." נחה דעתו של האב, ולאחר חג הפסח נפרד מבנו בלב שלם. כך חזר הדבר על עצמו מדי שנה בשנה. לקראת חג הפסח היה בנו מגדל זקן ופאות, ועם מראהו היהודי היה שב לבית אביו לעשות את הפסח, ולאחריו היה שב לברלין. לימים הוא נשא אשה נכרית וניתק את עצמו לגמרי מעברו. יום אחד קיבל הבן מכתב מאביו: "כל שנה אתה בא לבקר אותי, הפעם אני רוצה לבקר אותך בביתך". התחמק הבן בתואנות שונות. חש האב שמשוהו לא כשורה. מה עשה? עלה על הרכבת הראשונה לברלין, ובהפתעה גמורה הופיע בבית בנו. כשפתחה בעלת הבית הגויה את הדלת. היה בטוח כי זו המשרתת. "היכן בעל הבית?" שאל. כשהופיע בנו למולו חשכו עיניו, והוא נפל מתעלף ארצה. הנמשל: יעקב אבינו לא ידע משלום בנו וחשש לחייו. ועוד יותר חשש למצבו הרוחני, אמרו לו בניו: "עוד יוסף חי", אך הוא מיאן להאמין להם. גם כשהשמיעו בפניו "את כל דברי יוסף" "סימן מסר להם במה - היה עוסק כשפרש ממנו, בפרשת עגלה ערופה" עדיין נתקשה יעקב - להאמין להם. אולי כל אלו סימנים שנועדו לכסות על האמת. אבל כאשר ראה את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אותו, אמר: אם יוסף מוכן שאבוא אני לראותו אותה הוא כי שלום לו, ונשאר בדרגתו - הרוחנית, ורק אז "ותחי רוח יעקב". (ומתוק האור)

"וילקט יוסף את כל הכסף" (מז, יב)

וּכְתַב הַרְמֵבָן: "שהיה (יוסף) איש אמונים שהביא את כל הכסף בית פרעה ולא עשה לעצמו אוצרות כסף..." מסופר על הגאון רבי אליהו לוינון מקרטינגא זצ"ל, כי למרות גדלותו בתורה, לא קיבל על עצמו עול רבנות ופנה למסחר. הוא ניהל את בנק פינברג בקובנה. בנאמנותו במשא ומתן עם הבריות קידש שם שמים בישראל ובעמים. פעם אירע שאחד מלקוחות הבנק פשט את הרגל וגרם לבנק הפסד בסכום העולה על מאה אלף רובל. למרות חוסר אשמתו, ראה רבי אליהו את עצמו אחראי בעקיפין לדבר והחליט (אף לפני משורת הדין) לשלם לבנק את מלוא הנזק. הוא התפטר מהבנק והתחיל בעסקים קטנים, ובמשך שנים אחדות שילם לבנק את כל הפסדו עד הפרוטה האחרונה. מעשה אצילי זה עשה לו כנפים ועיתוני רוסיה וגרמניה פרסמוהו כסמל היושר והאחריות. הודות לכך רכש לו אמון רב והצליח בס"ד מאוד בעסקיו שהביאוהו לעשירות מופלגת ורבים מתלמידי החכמים של אותו דור התקיימו על חשבוננו על ידי מתן הקצבה חודשית קבועה.

כאן, איך אפשר לראותו מחלון הישיבה?" אמר רבי אייזיק שר: "רק ניגש לחלון ומיד תראה..." ניגשו לחלון, וראו אדם עובר ברחוב: "אתה רואה?" אמר ר' אייזיק, "הנה כאן קבור ראש ישיבה!" - "הכיצד?" שאל רבי שלום. - "פשוט, האדם שהולך ברחוב הוא פרופסור גדול. עוד בהיותו נער רך בשנים נוכחו הוריו לדעת שהוא בעל כשרון גדול ואמרו: חבל "לקבור" אותו בישיבה, ושלחו אותו לבית ספר למחוננים ואחר כך לאוניברסיטה, ויצא פרופסור. אבל באמת כאן קבור ראש ישיבה! אם היה לומד באחת הישיבות הטובות, היה יוצא ראש ישיבה..." בעוד הם מדברים, והנה מגיח אדם נוסף. הצביע עליו רבי אייזיק שר ואמר: "הנה כאן קבור משגיח", ומיד הסביר: "הבחור הזה נולד בעל רגש גדול, ומיד כשגדל שלחוהו הוריו ללמוד מוסיקה... אבל יכול היה לצאת ממנו משגיח"..." אכן, אוי לנו מיום הדין, אוי לנו מיום התוכחה, כשיבוא הקב"ה ויוכיח כל אחד לפי מה שהוא!

"ולאביו שלח כזאת עשרה חמורים נושאים

מטוב מצרים" (מה, כג)

פירש רש"י ששלח לו "יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו". רבי יונתן אייבשיץ, כשהיה ילד, אמר לו אביו פעם בערב שבת, בני, קח את הבקבוק ולך וקנה יין לקדוש. אמר לו הנער, תן לי כסף. אמר לו אביו, לקנות בכסף יכול כל אדם, הראה נא אות ומופת וקנה יין בלא מחיר. לאחר קבלת שבת, כששב אביו מבית הכנסת, הציג הנער על השולחן בקבוק ריק. אמר לו אביו, וכי אפשר לקדש כשאין יין, השיב לו בנו, לקדש על יין יכול כל אדם מן השוק, ואתה הראה נא אות ומופת וקדש בלא יין...

"ויגידו לו לאמר עוד יוסף חי וכי הוא מושל בכל

ארץ מצרים ויפג לבו כי לא האמין להם: וידברו

אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אליהם וירא

את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי

רוח יעקב אביהם" (מה, כו-כז)

מדוע כאשר אמרו לו "עוד יוסף חי" לא האמינם, ורק העגלות ששלח יוסף להביאו החיו את רוחו? בספר חזון ישעיהו פירש זאת בדרך משל: היה יהודי בפולין שבנו נמשך להשכלה. יום אחד הודיע לאביו כי החליט לנסוע לברלין ללמוד באוניברסיטה המקומית. אביו הצטער צער רב, וניסה להניא את בנו מכוונתו. הוא תיאר בפניו את הסכנות הרוחניות שייאלץ להתמודד עמהן, ומי יודע אם יעלה הדבר בידו. אך הבן היה נחוש בדעתו וכל ההפצרות של האב עלו בתוהו. כדי לשכך את צערו ולהפיג את חששותיו, הבטיחו הבן כי ימשיך לשמור על התורה והמצוות, ולא תיפגע רוחניותו במאומה. זמן קצר לאחר שהגיע הבן לברלין כבר ניכרו בו אותות המקום. אט אט זנח את דרך אבותיו עד אשר נטמע לגמרי במקומו החדש. גילח את זקנו, קיצץ את פאותיו ועטה עליו מראה שיתאים לסביבה הנכרית. יום אחד קיבל האב מכתב מבנו ובו הודיעו כי בכוונתו לבקר לפני חג